

"DUITSE" CORRESPONDENTIE VANUIT RHENEN IN DE OORLOGSJAREN

Enige tijd geleden werd mij als verzamelaar van posthistorie met betrekking tot het gebied Rhenen-Elst-Veenendaal een viertal briefkaarten aangeboden, die verzonden waren vanuit Rhenen in de oorlogsjaren 1940-1945 (Afb. 1 t/m 4).

Mijn interesse ging primair uit naar de censuurstempels en tekens, die op deze briefkaarten waren aangebracht. Alle briefkaarten kwamen van dezelfde afzender te Rhenen: Von Leschen, Herenstraat 95, en waren gericht aan eenzelfde adres in Braunschweig in Duitsland.

Naast postale aspecten wekte ook de informatie op deze kaarten over Rhenen in oorlogstijd mijn interesse. Ook werd ik nieuwsgierig omtrent de persoon met de Duitse naam Von Leschen, die klaarblijkelijk al voor de oorlog in Rhenen, met de strategisch belangrijke Grebbeberg, woonde.

Men denkt hierbij al gauw aan zaken als spionage. Verder onderzoek echter leverde een vriendelijker beeld op; althans mij is niets gebleken van sympathie voor het Duitse Rijk. Uit de kaart van 1944 blijkt dat men aan Duitse zijde een zoon in de familie verloren had, met het verdriet dat daarmee gepaard ging.

Johan Lodewijk von Leschen bleek in 1868 in Den Helder te zijn geboren, en had zich in 1924 al als gepensioneerd militair gevestigd te Rhenen.

Na aanvankelijk op de Kastanjelaan te hebben gewoond, verhuisde hij later naar een villa, Herenstraat 95, waar hij woonde met een huishoudster Mw. C.C. van Staveren.

In verband met het thema van dit "Oud Rhenen" nummer is zijn impressie van ongeveer een maand na de inval van de Duitsers, met de slag op de Grebbeberg, interessant om hier weer te geven.

Het blijkt dat hij de Duitse taal zeer goed beheerst. Aangenomen moet worden, dat hij oorspronkelijk van Duitse afkomst was en nog familie en vrienden in Duitsland had in die tijd. Hier volgt dan een deel van de tekst op de briefkaart (Afb.1):

Wo möglich schreibe ich die Adresse
 Alle Adresse in Köln? sehr sehr
 Viel Liebe an Euch alle und
 sehr besonders für Dich!
 Dein Alles bester Freund

Auch, für v. Staveren lässt dich viel
 mal grüßen

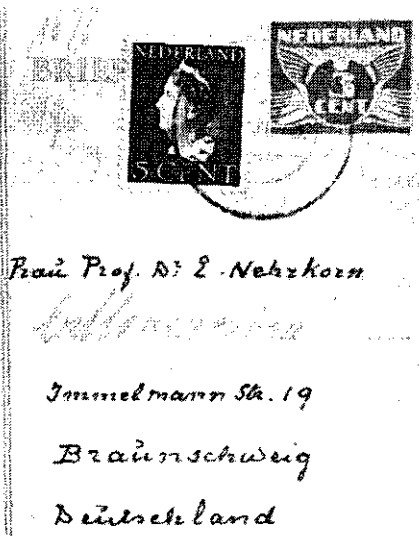
von Rhesen

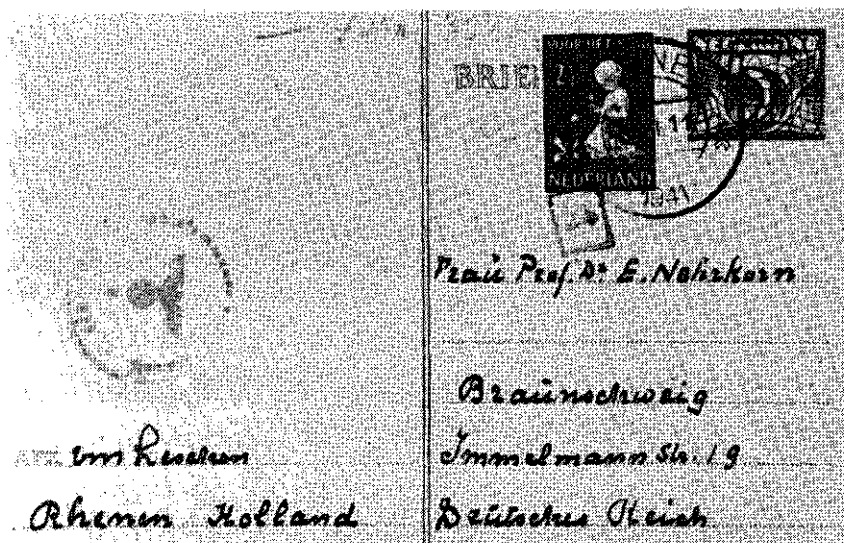
Rhesen (Holland)

"Rhenen 7 juni 40

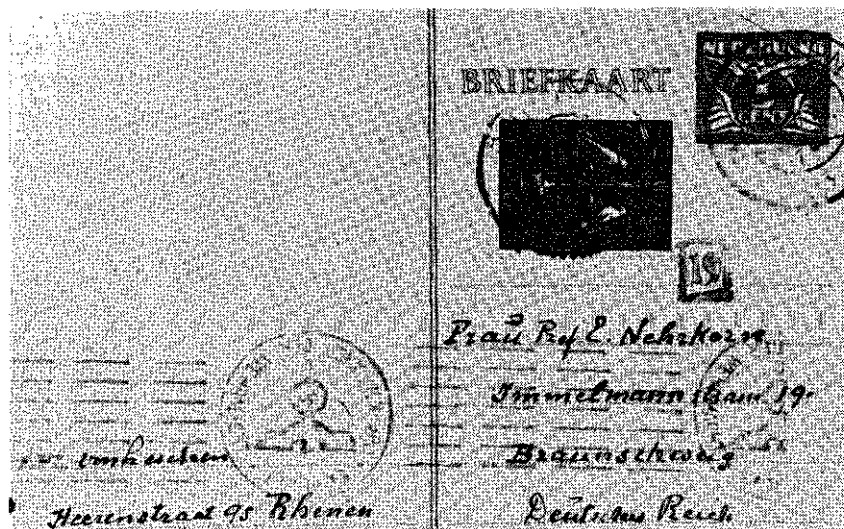
Liebe Else. Mit grosser Freude deine Karte erhalte woraus ich sehe dass es Euch alle gut geht. Rhenen ist hart mitgenommen doch mein Haus steht Gott sei Dank noch und sind wir wieder bemüht es bewohnbar zu machen. Wir waren ungefähr 14 Tage evacuiert, sind aber jetzt glücklich wieder zu Hause. Auch Tip und Mary machen es gut wie auch meine schwiegermutter und kinder. Frl. v. St.(averen) hat sich besonders gut gehalten und war mir eine grosse Stutze um so mehr da es mis in meinem Alter oft schwer war so viel mit zu machen. Hier ist jetzt ublich Ruhe und Ordnung und kann ich mich wieder erholen.Etc.

Dein Alter bester Freund, Jos
 Auch Frl. v. Staveren lässt dich vielmals grussen."

Afb.2 en 3. Voorbeelden van Duitse censuur op briefkaarten verzonden uit Rhenen naar een adres in Duitsland.

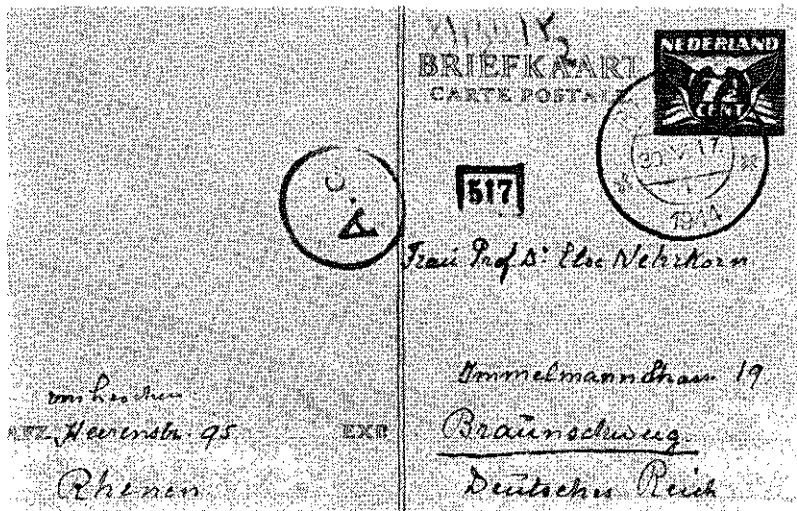
Op deze kaart komen een rood censuurstempel "Ober kommando der Wehrmacht - Geprüft" en met potlood en rode pen aangebrachte nummers van de censoren voor.

De kaart uit 1944 (Afb.4) heeft een stempel "A.c.", hetgeen betekent dat de tekst niet is gecensureerd. Wel is de kaart gecontroleerd op geheimschrift door zogenaamde "chemische censuur", namelijk twee lichtblauwe strepen, die lijken alsof ze met waterverf zijn gemaakt. Voorts komen er op de kaart nog twee nummers voor, een gestempeld in rechthoek en een geschreven.

GEGEVENSBRON

Dr. A.J. de Jong en Ir. H.P. Rozema, De Posthistorie van Rhenen, Elst en Veenendaal (1989), p.136 e.v.

A.J. de Jong

Afb.4. Briefkaart uit Rhenen met "chemische" censuur.